

Nr 85.

Av herr **Osberg**, *angående viss ändring av lagen om försäkring för olycksfall i arbete m. m.*

Vid 1925 års riksdag framförde jag motion (nr 109) om skrivelse till Kungl. Maj:t att låta verkställa utredning i syfte att staten övertog hela verksamheten för fullföljande av lagen om försäkring för olycksfall i arbete både beträffande administration och skadeersättningar. Motivet till denna min framställning var då att få de höga förvaltningskostnaderna nedbringade. Samtidigt framhölls även hur orättvist lagen verkade på grund av att endast löneanställda kunde komma i åtnjutande av understöd eller livränta.

Vissa reformer ha ju tillkommit beträffande förvaltningen, men den av mig i ovan åberopade motion påvisade orättvisan, att bara en del av det behövande folket kan komma i åtnjutande av de fördelar lagen erbjuder, står kvar. Själva grundvillkoren för lagens tillämpning är oriktig. Med lätthet skulle man kunna andraga tusentals exempel härpå. Självfallet har lagens tillkomst avsett att i görligare mån avhjälpa de största svårigheterna för personer, som råkat ut för olycksfall i arbete, och mot detta kan ingen göra berättigad invändning. Ofta hör man talas om klasslagar, och skall någon lag kunna föras under sådan rubrik, måste lagen om försäkring för olycksfall i arbete självfallet komma under sådan överrubrik. I de flesta fall, när det gäller att lämna socialekonomiskt stöd, tillämpas behovsprincipen, men när det gäller att komma i åtnjutande av förmåner enligt denna lag, skall vederbörande vara löneanställd. Egen företagare är utestängd med undantag för fiskare. Dessa kunna nämligen åtnjuta förmånen av att vara försäkrade genom att erlægga en rimlig premie, nämligen 10 kronor per år, om årsinkomsten utgör 1,200 kronor, 8 kronor, om förtjänsten bestämts till 900 kronor, och 6 kronor, om inkomsten stannat vid 600 kronor. (Svensk författningssamling nr 375/1918.)

Som förut sagts kunna tusentals fall åberopas till stöd för ett berättigat krav på ändring av lagens tillämpning. Om t. ex. en dagsverkstorpärl under fullgörande av ett dagsverke hos arbetsgivaren kör en slättermaskin eller är behjälplig vid tröskning och skadas, då är han berättigad till understöd eller livränta, men om han utfört motsvarande arbete å sitt innehavda torp och olycksfall inträffat, står han utan skydd enligt lagen. Är då arbetet på det innehavda torpet mindervärdigt jämfört med det som utföres å stamgården från det allmännas sida sett, eller förelig-

ger inte lika stort behov av hjälp för familjen och honom själv som om han blivit skadad under arbete å stamfastigheten?

Inom landet finnas många tusental arrendatorer, självägande bönder, egnahemsbrukare och hantverkare, som måste anlita lejd arbetskraft i den utsträckning, som deras egen och barnens arbetskraft icke räcker till, och som i stort sett kunna betraktas som medellösa. I många fall är det ren uppoffring för barnen att stanna hemma och hjälpa föräldrarna. Ingen torde vilja påstå, att de av mig här nämnda kategorier arbetare äro mindervärdiga jämfört med annat arbetande folk, och arbetets art måste också betecknas som både önskvärt och behöfligt. Om nu företagare eller företagares söner eller döttrar under utförande av samhällsgagnande arbete drabbas av olycka, kan ingendera påräkna hjälp enligt olycksfallslagen, men om den lejda mannen eller den lejda kvinnan drabbas av olyckshändelse, har det allmänna sörjt för att hjälp står dem till buds. Förmögenhetsvillkoren äro för här nämnda kategorier vanligtvis enahanda och även arbetsuppgiften. Skillnaden är: det allmänna har sörjt för att hjälpa en del och lämnat den andra utan omtanke och icke nog med detta, utan det allmänna påbjuder att den ena av de här åberopade kategorierna — trots att de icke själva kunna påräkna hjälp — skola genom premieutlägg säkerställa den andra.

De här framförda exemplen torde vara tillräckligt belysande för att påvisa behovet av reform av olycksfallslagstiftningen i vårt land.

Jag har fortfarande den uppfattningen, att staten bör taga hand om hela olycksfallsförsäkringen och bestrida alla därmed förknippade utgifter. Alla invånare i landet äro helt beroende av produktion, och ingen produktion utan arbete och inget arbete utan risk. Således är det en samhällets sak att säkerställa dem, som drabbas av olycka under utförande av arbete. Alla under en viss förmögenhetsgräns borde vara obligatoriskt olycksfallsförsäkrade. Om staten även bekostade skadeersättningar, skulle en oerhörd besparing kunna åstadkommas beträffande själva administrationen. Hela den stora apparaten om infordrande av deklARATIONER, granskning av dessa, beräkningar för fastställande av premiebelopp m. m. skulle helt bortfalla, och de stora besparingar, som bleve en följd av detta, kunde användas till skadeersättningar. Som jag förut påpekat är hela rikssamhället beroende av under arbete utförd produktion, och produktionens företagare arbeta vanligtvis under stark konkurrens och de flesta under brydsamma förhållanden. Under nu rådande ordning för utgörande av ersättning åt skadade, är en stor del av vårt folk så gott som befriad, och detta är vanligen de, som i ekonomiskt hänseende ha det bäst, och således de, som ha varit och äro i högsta grad gynnade av produktionen.

Man strävar ju i våra dagar efter rättvis utjämning av skattetrycket, och här bjuds på ett tillfälle i den riktningen. Nu får man ej draga den slutsatsen av detta mitt förslag, att arbetsgivaren blev befriad från ut-

gifter till bestridande av olycksfallsförsäkringens kostnader. Arbetsgivare bliva som hitintills skattepliktiga och få således efter uppskattning lämna sin tribut till statsutgifterna.

Det vore lämpligt, att kommunal myndighet fick avgöra, om anmält olycksfall vore av den grad, att anmälan fick vidarebefordras till prövning inom riksförsäkringen. För närvarande lär det vara så, att ett mycket stort antal lindriga olycksfall i onödan måste prövas, och detta bidrager ju till mycket arbete och dryga kostnader.

Utan minsta tvekan anser jag, att olycksfallslagen bör revideras i syfte, att — där behov föreligger — hela det arbetande folket kunde komma i åtnjutande av de förmåner lagen avser.

På grund av det anförda jämte hänvisning till motionen nr 109 jämte vidfogad tablå A. K. 1925 hemställs,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, det Kungl. Maj:t måtte skyndsamt verkställa utredning om sådan ändring av nu gällande lag om försäkring för olycksfall i arbete, att varje person över viss ålder blev obligatoriskt försäkrad mot skada till följd av olycksfall i arbete, under förutsättning att behov föreligger, samt om statens övertagande av hela verksamheten, både beträffande förvaltningen och skadeersättningen.

Stockholm den 21 januari 1931.

Oscar Osberg.